

Governancecode Woningcorporaties (GCW) 2024

Advies van de Evaluatiecommissie GCW, 18 juni 2024

Voorwoord

Iedereen die werkzaam is in de woningcorporatiesector, bestuurders en interne toezichthouders voorop, werkt vanuit het vertrouwen van belanghebbenden en van de wetgever. Woningcorporaties en hun bestuurders en toezichthouders stellen daar een goede operationele kwaliteit en continuïteit van de beschikbaarheid van maatschappelijk woningaanbod tegenover. Zij zijn zich daarbij bewust van het belang van verantwoordelijk gedrag in een maatschappelijke context.

Met alle belangen die in de corporatiesector bijeenkomen en met de impact die de sector heeft op maatschappij en leefomgeving is een actuele governancecode die rekening houdt met de actuele trends en ontwikkelingen van groot belang. Een goede en doorleefde code geeft richting en inspireert bestuurders en interne toezichthouders van woningcorporaties tot dialoog en handelen naar normen en waarden.

Toch is het niet vanzelfsprekend dat de code er is. Het vraagt saamhorigheid en een gezamenlijke visie van alle betrokken partijen, de woningcorporaties zelf vooropgesteld. Hierbij ondersteund door de vereniging van corporaties (Aedes) en die van commissarissen (VTW), die betrokkenheid hebben getoond bij deze – sinds 2006 – vijfde herziene versie van de code. Deze visie en saamhorigheid hebben geleid tot het instellen van een breed samengestelde evaluatiecommissie¹, die op zijn beurt input en feedback uit de sector heeft mogen ontvangen en daardoor kon komen tot deze gedragen code. De woningcorporatiesector laat daarmee ‘eigenaarschap’ zien.

---

¹ De Commissie bestond uit zeven ervarings- en inhoudsdeskundigen:

- Rob Donninger, adviseur Commissie namens NVBW (lid bestuur NVBW; directeur bestuurder SSH; lid RvT bij een zorgorganisatie)
- Chantal Droste, lid Commissie (lid bestuur Aedes; directeur bestuurder Elkien)
- Eric Helder, lid Commissie (voorzitter Commissie Governancecode Woningcorporaties; staatsraad in de Afdeling advisering Raad van State)
- Bart de Jonge, secretaris Commissie vanuit Aedes (belangenbehartiger juridische zaken en regiobelangenbehartiger regio Noord-Nederland; docent bouw- en huurrecht)
- Ingrid van der Kraan, secretaris Commissie vanuit de VTW (senior beleidsmedewerker)
- Bert Krikke, lid Commissie (vicevoorzitter bestuur VTW; lid RvC bij corporaties Woonbedrijf ieder1, Wooninvest en Volkshuisvesting Arnhem; lid RvT De Nieuwe Oost; per januari 2024 directeur Cirkelstad)
- Stefan Peij, voorzitter Commissie (directeur Governance Academy).

De top-3 'doelen van de code' (zoals door bestuurders, commissarissen en secretarissen zelf aangegeven) zijn:

1. het integer, maatschappelijk verantwoord, doelmatig en efficiënt vormgeven van toezicht en bestuur;
2. het verschaffen van een kader van normen en waarden aan bestuur en RvC waarmee zij zowel hun eigen handelen als het handelen van de corporatie kunnen afwegen en beoordelen; en
3. bijdragen aan het vertrouwen van de in- en externe belanghebbenden in de sector (zoals de eigen corporatiemedewerkers, andere corporaties, gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties).

Met deze doelen ligt de lat hoog en het behalen ervan lukt alleen als alle betrokkenen de code gaan doorvoelen en doorleven, zodat er inspiratie uit gehaald kan worden voor de realisatie van de beste checks and balances, de beste transparantie en dus de beste governance van het land.

Dr. Stefan Peij

Voorzitter Evaluatiecommissie GCW

Mei 2024

Preambule

Woningcorporaties zorgen voor betaalbare huurwoningen in leefbare wijken en buurten. Hierdoor dragen ze een verantwoordelijkheid voor een verantwoorde, doelmatige en efficiënte bedrijfsvoering, evenals voor het tot stand brengen van transparante en integere governance.

Deze Governancecode Woningcorporaties (GCW) geeft invulling aan deze maatschappelijke opdracht door richtlijnen te geven voor goed gedrag in, goed bestuur van en goed toezicht op iedere woningcorporatie. Van woningcorporaties mag worden verwacht dat zij al het nodige doen om aan de bepalingen van deze code te voldoen. Daarmee dragen zij bij aan de eigen legitimiteit.

Deze code betreft de governance van woningcorporaties. Deze gaat niet in op het externe toezicht door of vanwege de verantwoordelijke Minister. De code is echter niet vrijblijvend, vanwege de maatschappelijke verantwoordelijkheid van woningcorporaties. Uit deze verantwoordelijkheid vloeit voort dat zij zich verantwoorden over hun governance en transparant zijn over hun keuzes.

Deze code is richtinggevend door een kader te bieden en te inspireren. Naast de code is er veel en ook weer steeds nieuwe wet- en regelgeving die het optreden van de sector reguleert. Wanneer bepalingen hieruit voortkomen, wordt dat in de code vermeld. De code heeft vooral betekenis omdat deze de neerslag is van de principes, de waarden en de gedragsregels waarvan woningcorporatie zelf vinden dat deze toegepast behoren te worden.

Het zijn de gezamenlijke waarden op basis waarvan de sector functioneert.

De code bevat 'pas toe' bepalingen, die vetgedrukt zijn weergegeven. Deze bepalingen hebben een verplichtend karakter omdat ze de basis leggen voor 'good governance'. Van de corporatie mag verwacht worden dat zij niet alleen deze bepalingen toepassen, maar ook verantwoording afleggen over de toepassing van deze normen

Daarnaast zijn er 'pas toe óf leg uit' bepalingen. Daarvan kan in bijzondere gevallen worden afgeweken, maar alleen met een goede en inhoudelijke uitleg.

Uitleggen is dus in alle gevallen belangrijk, of het nu 'pas toe' of 'pas toe of leg uit' bepalingen betreft. Daarmee wordt de sector transparant.

Als van een 'pas toe of leg uit'-bepaling wordt afgeweken dan onderbouwt de corporatie dit op een inzichtelijke manier en verantwoordt zich actief waarom afwijking leidt tot een beter resultaat. Het kan zijn dat in unieke omstandigheden of een unieke context van de corporatie afwijking leidt tot effectiever waarborgen van transparantie, integriteit of naleving van wet- en regelgeving. Of tot evenwichtiger behartiging van belangen van belanghebbenden. Of tot betere aansluiting bij behoeften van belanghebbenden. Of tot versterking van het vertrouwen dat de corporatie haar taken op verantwoorde wijze uitvoert.

Reikwijdte van de code

De code omvat principes en bepalingen. De toelichtingen zijn ter verduidelijking en ter ondersteuning bij het toepassen van de bepalingen. De bepalingen moeten in elkaars verband worden gezien. In de praktijk zullen bepalingen soms tegen elkaar afgewogen moeten worden. Zo hoeft bijvoorbeeld een legitieme beslissing niet altijd de meest doelmatige beslissing te zijn. Belangrijk is dat het bestuur en het interne toezicht hun afwegingen gemotiveerd maken, daarover open zijn en verantwoording afleggen.

Deze code richt zich primair op het bestuur en het interne toezicht. Vooral bestuurders en toezichthouders van woningcorporaties zijn verantwoordelijk voor de naleving van de bepalingen in deze code. Immers, bestuurders en toezichthouders zijn vanuit hun functie boegbeelden van de sector (of dragen vanuit hun functie een grote verantwoordelijkheid) en vervullen daarmee een voorbeeldfunctie zowel in- als extern.

Secundair richt deze code zich op de medewerkers en belanghebbenden bij woningcorporaties. Iedereen die een functie vervult binnen een woningcorporatie, op welke positie en in welke rol dan ook, dient de normen met betrekking tot eerlijk, oprecht en transparant handelen in acht te nemen en heeft de verplichting mogelijk tegenstrijdige belangen te voorkomen en deze waar ze zich toch voordoen te melden. Daarvoor stelt het bestuur een interne gedrags- of integriteitscode op. Op de werkvloer en in de bestuurskamer: iedereen draagt bij en is medeverantwoordelijk. Het is duidelijk dat bestuurders en toezichthouders de eerst verantwoordelijken zijn, maar omdat normgedrag zich over de hele organisatie uitstrekt zijn in drie principes van de code 'bestuurders en commissarissen' vervangen door 'de corporatie'.

Toepassing van de code

De code nodigt nadrukkelijk uit tot vertaling naar de eigen situatie en tot het nemen van actie: het *voorleven* (zich gedragen zoals de code voorschrijft zonder het expliciet te benoemen):

- het *doorleven* (een continue dialoog voeren over de principes, de normen en de waarden en hoe deze in en buiten de corporatie tot uiting komen),
- het continu *reflecteren* (wat nodig is omdat situaties steeds verschillen, beelden uiteen kunnen lopen, zich dilemma's voordoen),
- het actief intern en extern *uitdragen*,
- het *naleven* van de code,
- het *verantwoorden* over die naleving en op dit alles aanspreekbaar zijn.

Handreikingen en richtlijnen, zoals worden uitgegeven door VTW en Aedes, helpen bij de toepassing.

Naleving van de code

Door deze code na te leven dragen woningcorporaties bij aan de eigen legitimiteit, vanuit de maatschappelijke opdracht. Goed gedrag, goed bestuur en goed toezicht vergen onderhoud en continue aandacht. De code 'leeft' als het bestuur, het interne toezicht en alle betrokkenen bij de corporatie zowel op sectorniveau als het niveau van de eigen corporatie een continue dialoog voeren over de toepassing ervan in de praktijk. Aedes en VTW bevorderen, faciliteren en stimuleren deze dialoog op sectorniveau door regelmatig bijeenkomsten te organiseren (tussen bestuurders, commissarissen en brancheverenigingen, waarbij externe toezichthouders ook betrokken zijn) over inhoud en gebruik van de code en dilemma's rondom de code.

Aedes en VTW richten daarnaast een periodieke monitoring van de naleving van de code in.

Voor leden van Aedes en VTW is naleving van de code uiteindelijk voorwaardelijk voor het lidmaatschap. Dit is zowel bij Aedes als VTW in de statuten geregeld.

Belanghebbenden kunnen bij de door Aedes en VTW ingestelde onafhankelijke Commissie Governancecode Woningcorporaties terecht met vragen over uitleg of toepassing van de code en met klachten over de naleving van de code. Deze commissie rapporteert haar bevindingen aan de besturen van Aedes en VTW.

Principes en bepalingen

Principes staan in de linker-kolom opgenomen in hoofdletters en cursieve tekst en hebben hele nummers; bepalingen staan weergegeven in normale en vetgedrukte vorm en hebben sub-nummers. De toelichtingen staan opgenomen in de rechter-kolom.

PT = Pas Toe; PTLU = Pas Toe of Leg Uit

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
1	DE WONINGCORPORATIE HANDELT VOLGENS WAARDEN EN NORMEN DIE PASSEN BIJ DE MAATSCHAPPELIJKE OPDRACHT	
	<p><i>Voor de corporatie staat het behalen van maatschappelijke resultaten voorop.</i></p> <p><i>Dat vraagt om organisaties met een integrale en open cultuur waarbinnen ruimte is voor reflectie en tegenspraak.</i></p> <p><i>Bestuur is hiervoor eindverantwoordelijk en de RvC ziet hierop toe.</i></p> <p><i>Zij vervullen daarbij een voorbeeldfunctie voor zowel hun eigen corporatie als voor de hele sector.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en RvC zijn verantwoordelijk voor de doorwerking van de code in de organisatie. Bestuur en RvC nemen daarom het voortouw om de waarden en normen die zijn vastgelegd in de governancecode in hun organisatie te bespreken en te bevorderen, door bijvoorbeeld dialoog- en inspiratiesessies te organiseren en door voorbeeldgedrag. . • Voorbeeldgedrag en betrokkenheid zijn cruciaal voor het inspireren van medewerkers en andere belanghebbenden, van zowel de eigen corporatie als van de hele sector, tot dialoog, samenwerking en handelen volgens de normen en waarden in de governancecode.
1.1	Bestuur en RvC hebben een gezamenlijke visie op besturen en toezicht houden. Het realiseren van maatschappelijke waarde op lange termijn staat daarbij voorop.	<ul style="list-style-type: none"> • De bestuur- en toezichtvisie gaat in op de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelstellingen, de strategie, het beleid, de financiering en de onderlinge wisselwerking in rollen. De RvC beschrijft in de bestuur- en toezichtvisie zijn rollen (werkgever, toezichthouder en klankbord) en taakuitoefening als intern toezichthouder. Startpunt is de maatschappelijke opdracht van de corporatie (de 'missie'); de toegevoegde waarde van bestuur en RvC bij het realiseren van de maatschappelijke opgave is kern. • RvC en bestuur bespreken de bestuur- en toezichtvisie in bijeenkomsten, vertalen deze in een toetsingskader en actualiseren deze regelmatig. • De bestuur- en toezichtvisie wordt vertaald in een 'toetsingskader', waarin staat op welke thema's de RvC de focus en/of prioriteit legt en welke criteria en

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		<p>verantwoordingsmomenten daarbij horen. Dit kader wordt in samenspraak met het bestuur opgesteld en vastgesteld door de RvC.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bestuur- en toezichtvisie wordt gepubliceerd op de website.
1.2	<p>Bestuur en RvC hebben een voorbeeldfunctie, zijn zich daarvan bewust en gedragen zich in overeenstemming met de principes in de Governancecode Woningcorporaties. Zijcommuniceren de principes van deze Governancecode Woningcorporaties intern en extern.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en RVC zijn vanuit hun functie boegbeelden van de sector (of dragen vanuit hun functie een grote verantwoordelijkheid) vervullen daarmee een voorbeeldfunctie zowel in- als extern. Bestuur en RVC zijn zich bewust van deze functie en vertonen in- en extern gedrag dat overeenkomt met de normen en waarden zoals beschreven binnen deze governancecode. • Bestuur en RVC voeren regelmatig met elkaar, met het MT en met andere medewerkers het gesprek over de governancecode. Daarnaast wordt vanuit de sector de dialoog m.b.t. de governancecode gestimuleerd en gefaciliteerd. Bekendheid met de code is niet genoeg, het gaat om het "doorleven, het herkennen, het met elkaar kunnen bespreken en elkaar kunnen aanspreken vanuit een gezamenlijk gedragen set aan normen en waarden.
1.3	<p>De principes en bepalingen van de code werken door in de hele corporatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het bestuur is ervoor verantwoordelijk en de RvC ziet erop toe dat ook medewerkers handelen volgens de waarden van de Governancecode Woningcorporaties.
1.4	<p>Het bestuur zorgt voor een regeling melden vermoeden misstand*).</p> <p>Het bestuur draagt zorg voor een sociaal veilige werkomgeving, waarin ongepast gedrag en misstanden gemakkelijk en in vertrouwen gemeld kunnen worden. De RvC ziet hierop toe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) Woningcorporaties met 50 medewerkers of meer zijn wettelijk verplicht een interne procedure te hebben waarin de wijze staat beschreven waarop ongepast gedrag en misstanden gemakkelijk en in vertrouwen gemeld kunnen worden. • Aedes heeft een modelregeling melding mistanden beschikbaar. • Het bestuur publiceert de regeling melden vermoeden misstand op de website van de corporatie, op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze.
1.5	<p>De corporatie onderneemt eerlijk, oprecht en transparant.</p> <p>Het bestuur zorgt ervoor dat de normen en waarden uit deze code en de naleving daarvan regelmatig besproken worden zowel binnen het</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur is verantwoordelijk voor het 'doorleven' van de code in de organisatie door bewustmaking van de normen en regelmatige bespreking daarvan. • Het bestuur legt hierover verantwoording af in het jaarverslag.

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p>bestuur en RvC als met de medewerkers en stakeholders.</p> <p>Het bestuur zorgt voor een interne gedrags- of integriteitscode.</p> <p>De corporatie duldt geen belangenverstremgeling, vermijdt ook de schijn daarvan en gaat op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.</p> <p>Iedere mogelijke belangenverstremgeling wordt onverwijld gemeld aan bestuur en RvC. Daarbij wordt inzicht gegeven in alle relevante informatie.</p> <p>Het vermoeden van belangenverstremgeling binnen de corporatie wordt intern en zo nodig extern besproken. Het bestuur en RvC leggen in het jaarverslag verantwoording af over de wijze van behandeling en beoordeling van de melding en de genomen maatregelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Het bestuur publiceert de interne gedrags- of integriteitscode op de website van de corporatie, op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze. De interne gedrags- of integriteitscode bevat de waarden en normen die medewerkers in acht moeten nemen, zoals 'transparant ondernemen', het voorkomen en melden van belangenverstremgeling' en 'verantwoording afleggen'. Er bestaat geen limitatieve opsomming van tegenstrijdige belangen. Iedereen in de organisatie gebruikt daarvoor gezond verstand vanuit de kennis van de belangen die bij de corporatie gemoeid zijn. Iedereen vraagt, meldt, reflecteert, weegt af en beoordeelt. En doet dat tijdig en regelmatig. Het gaat vooral om openheid en transparantie t.a.v. de belangen die er zijn en het melden van ongewenste en (potentieel) tegenstrijdige belangen. <p>Een integriteitsregister kan helpen om een referentiekader op te bouwen.</p>
1.6	<p>Het bestuur zorgt voor een evenwichtige samenstelling van het personeelsbestand met aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. De RvC ziet hierop toe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bij diversiteit gaat het om diversiteit in de breedste zin van het woord (karakter, geslacht, leeftijd, achtergrond, cultuur, etc.). Wanneer in deze samenstelling iedereen gehoord wordt en mee kan doen inclusief beperkingen (inclusiviteit), geeft dat verschillende perspectieven en helpt dat bij een goede aansluiting van het personeelsbestand bij de samenleving. Jaarlijks legt de corporatie verantwoording af over wat hiermee is gedaan.
2	<p>BESTUUR EN RVC ZIJN AANSPREEKBAAR EN LEGGEN ACTIEF VERANTWOORDING AF</p>	
	<p><i>Het bestuur is aanspreekbaar op en legt verantwoording af over de maatschappelijke, operationele en financiële prestaties van de woningcorporatie als geheel, en ook over de strategische keuzes die zijn gemaakt.</i></p> <p><i>De RvC is aanspreekbaar op en legt verantwoording af over het gehouden toezicht.</i></p>	

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p><i>De brede maatschappelijke verantwoordelijkheid vraagt om open en transparant bestuur en goed toezicht. Daarom leggen corporaties over hun maatschappelijke, operationele en financiële prestaties niet alleen verantwoording af aan bewoners maar ook aan gemeenten en maatschappelijke organisaties. Dat is een voorwaarde voor vertrouwen in de corporatiesector.</i></p>	
2.1	<p>De corporatie legt in haar strategische plannen vast wat zij ziet als haar doelen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deze doelen kunnen maatschappelijk, strategisch en financieel zijn en operationeel worden uitgewerkt. • Het bestuur stelt deze doelen en plannen vast en de RvC keurt deze doelen en plannen goed. • De vastgestelde doelen zijn de uitkomst van een zorgvuldig en transparant proces waarin de corporatie de mening betreft van belanghebbende partijen, zoals de bestaande en toekomstige bewoners en de gemeente. De wettelijke visitaties gaan (ook) over in gesprek zijn met belanghebbenden. • De corporatie weegt de belangen, maakt op basis daarvan keuzes en verantwoordt zich hierover (zie ook principe 4). • Het beoordelingskader van WSW/Aw wordt hierbij in acht genomen.
2.2	<p>De corporatie is dienstbaar aan de volkshuisvesting. Het behalen van maatschappelijke doelen staat voorop.</p> <p>Om dit te realiseren kunnen corporaties eerst lokaal en vervolgens regionaal een (financieel) beroep op elkaar doen. Mocht het regionaal niet lukken de maatschappelijke doelen gezamenlijk te behalen, dan wordt voor een oplossing een beroep op de hele sector gedaan.</p> <p>Dit verzoek wordt door een lid uit de regio bij het Aedes-bestuur ingediend op het moment dat duidelijk is dat het niet mogelijk is om binnen drie jaar de opgaven en middelen in de betreffende regio structureel door regionale samenwerking verder in balans te brengen en daarmee een aanvraag voor projectsteun in beeld komt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> •

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p>Indien een eerste beoordeling tot het inzicht leidt dat een dergelijk moment ook lijkt te zijn aangekomen, dan stelt het bestuur van Aedes een commissie in zoals beschreven in 'Woningcorporaties en solidariteit: uitgangspunten'.</p> <p>Mocht een oplossing binnen de sector onverhoopt niet tot stand komen, dan rest voor de hulpvragers de mogelijkheid van een externe interventie.</p>	
2.3	<p>Het bestuur legt de wijze van besluitvorming en verantwoording over belangrijke onderwerpen en de bijbehorende rolverdeling tussen bestuur en RvC vast in een bestuursreglement, voor zover niet expliciet geregeld in de wet en/of in de statuten.</p>	
2.4	<p>In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de gerealiseerde maatschappelijke, operationele en financiële resultaten van de corporatie.</p> <p>Daarbij is ook aandacht voor de doelmatigheid van de corporatie (efficiëntie) en de mate waarin de corporatie in staat is haar maatschappelijke taak op langere termijn te vervullen (continuïteit).*)</p> <p>Het jaarverslag wordt openbaar gemaakt, in ieder geval ook op de website van de corporatie.*)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) Bij wet en in beoordelingskader WSW/Aw geregeld. • In deze code wordt de term 'jaarverslag' zoals bedoeld in art. 36 Woningwet gehanteerd. Daarmee wordt ook 'bestuursverslag' bedoeld, de term die in het vennootschapsrecht wordt gehanteerd.
2.5	<p>De corporatie verantwoordt zich actief over en is aanspreekbaar op de naleving van deze code.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zie preambule.
2.6	<p>De corporatie zorgt voor een adequate, zorgvuldige en respectvolle afhandeling van klachten van belanghebbenden, waartoe zowel de interne klachtafhandeling behoort alsook de verantwoordelijkheid voor een goed functionerende klachtencommissie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 55b Woningwet schrijft voor dat het voorbeeldreglement van Aedes met verplichte klachtencommissie op iedere corporatie van toepassing is.
2.7	<p>Het bestuur brengt verslag uit aan de RvC en verantwoordt zich over de bij de corporatie ingediende klachten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het jaarverslag bevat de verantwoording naar buiten van de ingediende klachten en de afhandeling daarvan. • Het bestuur geeft aan de RvC een toelichting op de aard van de klachten, de mate waarin diverse klachten een gemene deler hebben en hoe de klachten zijn opgevolgd. • • De RvC bepaalt in overleg met het bestuur welke informatie hij wil ontvangen, de

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		<p>frequentie van het verslag en wat er in de rapportage moet staan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bestuur verantwoordt zich ook naar buiten toe over de bij de corporatie ingediende klachten door in het jaarverslag te rapporteren over de aantallen, aard en opvolging van de ingediende klachten.
2.8	<p>Corporaties maken bekend bij hun huurders en andere belanghebbenden dat zij klachten over de manier waarop een woningcorporatie de Governancecode Woningcorporaties 2024 heeft nageleefd kunnen indienen bij de Commissie Governancecode Woningcorporaties, binnen de grenzen van het reglement dat daarvoor van kracht is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iedereen die daarbij een redelijk belang heeft kan bij de Commissie Governancecode Woningcorporaties een klacht indienen over de manier waarop een woningcorporatie de Governancecode Woningcorporaties 2024 heeft nageleefd. Woningcorporaties maken dit op een eenvoudig toegankelijke manier bekend voor huurders en andere belanghebbenden. • Een woningcorporatie kan door een toetsingsverzoek de Commissie verzoeken om een uitspraak of een advies over toepassing van de Governancecode Woningcorporaties 2024. • Op de behandeling van klachten en toetsingsverzoeken is het Reglement van de Commissie van toepassing. • Woningcorporaties kunnen bij de Commissie Governancecode Woningcorporaties een individueel toetsingsverzoek indienen over of het algemene beleid dan wel een concrete activiteit van de eigen woningcorporatie in strijd is met de Governancecode. Het bestuur van Aedes en/of het bestuur van de VTW kunnen een toetsingsverzoek van algemene aard indienen, waarbij de vraag aan de orde is hoe een activiteit zich in algemene zin verhoudt tot de Governancecode Woningcorporaties. • Een toetsingsverzoek kan zowel een verzoek om advies inhouden als een verzoek en uitspraak te doen. • Het reglement van de Commissie Governancecode Woningcorporaties is te vinden op de websites van Aedes en VTW.

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
3	BESTUUR EN RvC ZIJN GESCHIKT VOOR HUN TAAK EN DAAROP AANSPREEKBAAR	
	<i>Het vervullen van de maatschappelijke opdracht van woningcorporaties vraagt om deskundige bestuurders en toezichthouders, die permanent investeren in hun kennis en kunde en die aanspreekbaar zijn. De leden van bestuur en RvC vullen elkaar aan en houden elkaar hierin scherp.</i>	
	<i>Het bestuur is verantwoordelijk voor het behalen van maatschappelijke, operationele en financiële resultaten. Het bestuur wordt benoemd door en legt verantwoording af aan de RvC. Bij de uitvoering van zijn taak laat het bestuur zich bovenal leiden door het doel van de corporatie. Het bestuur verschaft de RvC tijdig de informatie die nodig is voor het uitoefenen van goed toezicht.</i>	
	<i>De RvC houdt toezicht op het bestuur en op de algemene gang van zaken bij de woningcorporatie. De RvC fungeert als klankbord voor het bestuur en weegt binnen zijn toezichthoudende functie zelfstandig het maatschappelijk belang af tegen de financiële continuïteit van de corporatie. De RvC beslist over benoeming, beoordeling, beloning, schorsing en ontslag van bestuurders. De RvC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 31 lid 1 Woningwet bepaalt dat de commissarissen zich bij de vervulling van hun taak richten naar het belang van de toegelaten instelling en de door haar in standgehouden onderneming, naar het te behartigen maatschappelijke belang en naar het belang van de betrokken belanghebbenden.
3.1	<p>Bestuur en RvC zijn geschikt voor hun taak in relatie tot de opgave van de corporatie en de algemeen geldende opvattingen over goed bestuur en toezicht. De leden van bestuur en RvC zijn deskundig, competent, denken onafhankelijk en hebben kritisch vermogen.</p> <p>Iedere commissaris moet kritisch en onafhankelijk kunnen bijdragen aan het toezicht van de RvC.</p> <p>De RvC opereert zowel intern als extern als één team en moet zorgen voor voldoende tegenwicht ('countervailing power') binnen de RvC als ook tussen RvC en bestuur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en RvC verantwoorden zich over deze elementen van hun geschiktheid in het jaarverslag. • Als het bestuur uit meerdere leden bestaat, worden de taken in het bestuur onderling verdeeld. Deze taakverdeling wordt op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze op de website geplaatst en in het jaarverslag opgenomen. • De RvC is zelf verantwoordelijk voor het goed uitoefenen van zijn taken en verantwoordelijkheden. • De onafhankelijkheid van de RvC en zijn leden is bij wet geregeld (artikel 30.7 Woningwet, Beleidsregels Aw). • Bij diversiteit gaat het om diversiteit in de breedste zin van het woord (karakter, geslacht, leeftijd, achtergrond, cultuur, etc.). Wanneer in deze samenstelling iedereen gehoord wordt en mee kan doen inclusief

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		beperkingen (inclusiviteit), geeft dat verschillende perspectieven en helpt dat bij een goede aansluiting van de RvC bij de samenleving.
3.2	Bestuur en RvC zijn aanspreekbaar op hun functioneren en stellen afzonderlijke reglementen op waarin zij hun werkwijze vastleggen.	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar het modelreglement Aedes/VTW. • Het reglement wordt op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze op de website van de corporatie gepubliceerd. • In dit reglement geeft de RvC aan op welke onderwerpen de RvC toezicht houdt.
3.3	De RvC verantwoordt zich over de wijze waarop hij zijn toezicht uitoefent en maakt jaarlijks een verslag van de eigen werkzaamheden.	<ul style="list-style-type: none"> • Deze bepaling volgt deels uit artikel 36.3 Woningwet. • Het verslag, waarin de RvC zich verantwoordt over de wijze waarop de RvC zijn toezicht uitoefent, wordt in het jaarverslag gepubliceerd.
3.4	<p>De RvC is verantwoordelijk voor de werving en selectie van eigen leden en bestuursleden.</p> <p>De RvC maakt hiertoe een profielschets*)</p> <p>De RvC zorgt voor een evenwichtige samenstelling van haar raad en van het bestuur, indien het bestuur uit meerdere leden bestaat, met aandacht voor diversiteit en inclusiviteit.</p> <p>Bij werving en selectie van leden van het bestuur en RvC worden vacatures op de website van de corporatie gepubliceerd en openbaar opengesteld via bijvoorbeeld een advertentie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) profielschets is bij wet RTIV art. 6 geregeld. • In de profielschets worden eisen gesteld aan de competenties en samenstelling van de RvC. Deze eisen moeten ervoor zorgen dat de RvC naast een diverse samenstelling ook de juiste kennis en ervaring in huis heeft. • De RvC betreft bij de werving en selectie van bestuursleden de input van medewerkers, huurdersorganisatie en eventueel andere belanghebbenden. • De RvC onderkent de waarde van openbare werving, ook in relatie tot het realiseren van verscheidenheid in de samenstelling, en van verantwoording over het proces. • De gevolgde procedure van werving en selectie van leden van het bestuur en RvC wordt in het jaarverslag verantwoord. • De RvC kiest bij werving en selectie van leden van het bestuur en RvC – voor zover het niet om een voordrachtzetel gaat – de geschiktheid van kandidaten op onafhankelijke wijze. • Ook bij een voordrachtrecht is een onafhankelijke beoordeling door de RvC gewenst. • Het bestuur heeft hierbij een adviserende rol.
3.5	Het bestuur en de RvC zorgen voor de juiste ondersteuning van en samenwerking met de huurders(organisatie) bij hun bindende	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de commissarissen die op voordracht van de huurdersorganisatie(s) zijn benoemd,

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	voordracht van commissarissen als bedoeld in de Woningwet.	<p>gelden dezelfde criteria en vereisten als voor de andere commissarissen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dit is in de Woningwet) geregeld. • De RvC maakt afspraken met de HO over de werkwijze met betrekking tot de bindende voordracht en de ondersteuning van de HO. • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar de VTW/Woonbond-handreiking over de huurderscommissaris.
3.6	De RvC maakt een rooster van aftreden zodat de continuïteit is gewaarborgd.	<ul style="list-style-type: none"> • Het rooster wordt gepubliceerd in het jaarverslag en op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze op de website van de corporatie. • Uit art. 34 Woningwet volgt het volgende. Leden van de RvC worden benoemd door de RvC voor een periode van ten hoogste vier jaar, en kunnen worden herbenoemd. De al dan niet aaneengesloten totale periode waarin een commissaris lid is van de RvC van dezelfde corporatie is ten hoogste acht jaar. In geval van fusie van de corporatie gaat de termijn niet opnieuw in. • Indien een lid van de raad van commissarissen van een fuserende toegelaten instelling, na toepassing van het bepaalde in artikel 53 Woningwet, toetreedt tot de raad van commissarissen van de verkrijgende toegelaten instelling, dan wordt dat voor de toepassing van dit lid niet aangemerkt als een benoeming.
3.7	<p>Bestuursleden mogen in de drie jaar voorafgaand aan de benoeming tot bestuurder geen lid zijn geweest van de RvC van de corporatie.</p> <p>Uitzondering hierop vormt het tijdelijk voorzien in het bestuur door een lid van de RvC bij belet en ontstentenis van bestuurders als bedoeld in 3.19.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuursleden hebben naast deze eis de (wettelijke) onafhankelijkheidseisen voor RvB na te leven (artikel 25 lid 4-6 Woningwet en Beleidsregels Aw).
3.8	De RvC stelt het beloningsbeleid van het bestuur vast, bepaalt op prudente wijze de beloning van het bestuur en verantwoordt zich over het beloningsbeleid, de beloning en de hierbij gemaakte keuzes.	<ul style="list-style-type: none"> • *) De wet (WNT en hierop gebaseerde wetgeving) stelt regels over de beloning. • Dit beleid, inclusief de beloning,*) wordt zowel in het jaarverslag als op de website van de woningcorporatie – op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze – gepubliceerd. • ‘Prudente wijze’ betekent een zorgvuldig proces, waar de juiste mensen tijdig bij worden betrokken, leidend tot een passend

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		en verantwoord beloningsbeleid waarover vervolgens gepaste verantwoording wordt afgelegd.
3.9	De woningcorporatie verstrekt bestuursleden en commissarissen onder geen beding persoonlijke leningen, financiële garanties of andere financiële voordelen die niet vallen onder het beloningsbeleid.	
3.10	<p>Bestuurders en commissarissen voorkomen belangenverstrengeling, vermijden ook de schijn daarvan en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.</p> <p>Bestuurders en commissarissen mogen onder geen voorwaarde:</p> <ul style="list-style-type: none"> — activiteiten ontplooiën die in concurrentie treden met de corporatie, zoals (potentieel) concurrerend vastgoedbezit, — schenkingen aannemen van de corporatie en haar relaties, — of derden op kosten van de corporatie voordelen verschaffen. <p>Commissarissen mogen buiten hun functie als intern toezichthouder geen andere werkzaamheden voor de corporatie verrichten .</p> <p>Deze eisen worden voorzien van normen vastgelegd in de interne gedrags- of integriteitscode.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar artt. 26 lid 4-6 en 30 lid 6-7 Woningwet en de aanbevelingen Aw. • Specifiek m.b.t. privévastgoedbezit wordt verwezen naar de handreiking Opnieuw beoordelen van vastgoedbezit van Aedes/VTW. • Handreikingen van Aedes en/of VTW zijn geen onderdeel van deze code. Ze zijn bedoeld als leidraad voor het handelen en het goede gesprek. De organen van de corporate zijn zelf verantwoordelijk voor de afweging en beoordeling in individuele gevallen. • Het bestuur zorgt dat deze onderwerpen regelmatig op de agenda komen, worden besproken, dat wordt gereflecteerd, beoordeeld en verantwoord.
3.11	<p>Bestuursleden melden een (mogelijk) tegenstrijdig belang direct aan de RvC en de overige leden van het bestuur. Commissarissen melden een (mogelijk) tegenstrijdig belang direct aan de voorzitter van de RvC en aan de overige leden van de RvC.</p> <p>Bij het melden geeft de bestuurder of commissaris inzicht in alle relevante informatie en wordt deze vastgelegd.</p> <p>De RvC legt in zijn reglement vast hoe ze handelt in geval van (mogelijk) tegenstrijdige belangen bij leden van het bestuur, leden van de RvC en de externe accountant.</p> <p>De RvC doet waar nodig navraag en bepaalt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deze bepaling is een verlengstuk van 1.5, waar al wordt bepaald dat tegenstrijdige belangen onverwijld gemeld moeten worden. • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar de aanbevelingen Aw. Specifiek m.b.t. privévastgoed wordt verwezen naar de handreiking Opnieuw beoordelen van vastgoedbezit van Aedes/VTW. • Bestuur en RvC zetten dit onderwerp regelmatig op de agenda om het onderwerp te bespreken, er op te reflecteren, te beoordelen en te kunnen verantwoorden

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p>vervolgens – zonder aanwezigheid van het betrokken lid van het bestuur of de RvC – of sprake is van een tegenstrijdig belang en besluit – indien dat het geval is – hoe dit tegenstrijdig belang wordt beëindigd.</p>	
3.12	<p>De RvC stelt een beoordelingsbeleid van de bestuurder vast, beoordeelt jaarlijks het functioneren van de bestuurder(s) en legt over het beoordelingsproces verantwoording af.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De RvC rapporteert over het proces in het jaarverslag en op de website op een vrij toegankelijke en eenvoudig te vinden wijze. • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar de VTW-handreiking Brede werkgeversrol commissaris.
3.13	<p>Een meerhoofdig bestuur bespreekt onderling ten minste één keer per jaar het gezamenlijk functioneren en dat van individuele leden. Het bestuur deelt de uitkomsten van dit gesprek met de RvC.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens deze ‘zelfevaluatie’ wordt onder meer besproken in hoeverre men een kritische en open geest heeft en hoe in het functioneren durf, onafhankelijk denken, samenwerkingsbereidheid en oog en respect voor elkaars rollen aan bod komt.
3.14	<p>Leden van bestuur en RvC formuleren na benoeming opleidingsdoelen die bijdragen aan de eigen ontwikkeling, mede in relatie tot de opgave van de corporatie.</p> <p>Leden van bestuur en RvC blijven daarna hun kennis ontwikkelen via trainingen en cursussen. Daarbij wordt aandacht besteed aan gewenst gedrag.</p> <p>De afgesproken Permanente Educatie-systematiek is hierop van toepassing.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Leden van bestuur en RvC volgen na benoeming een introductieprogramma waarin de relevante aspecten van de functie aan bod komen. • In het jaarverslag worden de inspanningen op het gebied van permanente educatie (PE) vermeld volgens de afgesproken PE-systematiek. • In de PE-portal van VTW worden de in het verslagjaar gevolgde PE-activiteiten en behaalde PE punten van de commissaris geregistreerd . • Artikel 31.2 Woningwet: De raad van commissarissen voorziet in het behouden en ontwikkelen van de kennis en de vaardigheden die met inachtneming van het bij en krachtens deze wet bepaalde noodzakelijk zijn voor het geschikt blijven van personen voor het lidmaatschap van de raad van commissarissen.
3.15	<p>De RvC stelt zijn eigen beloningsbeleid vast en komt via een zorgvuldig proces tot een maatschappelijk te legitimeren beloning van zijn werkzaamheden. Dit beleid en de beloning wordt in het jaarverslag*) vermeld en op de website gepubliceerd*).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) De wet (WNT en daarop gebaseerde regelgeving) stelt regels over de beloning en de openbaarmaking daarvan via internet. De gegevens moeten vrij toegankelijk zijn én eenvoudig te vinden. • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar de adviesregeling Bezoldiging Commissarissen (per 2023) die gebaseerd is op de eerdere VTW-beroepsregel. • Ook over het proces wordt verantwoording afgelegd in het jaarverslag en op de website. Interne toezichthouders in de

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		corporatiesector stellen immers zelf de honorering van hun werkzaamheden vast. Dit in tegenstelling tot commissarissen van BV's waar dit gebeurt door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
3.16	<p>De voorzitter van de RvC zorgt ervoor of ziet er op toe dat:</p> <p>a. de vergaderingen efficiënt, effectief en in een open sfeer plaatsvinden, waarin alle leden gelijkwaardig kunnen participeren en tijdig de informatie ontvangen die nodig is voor de goede uitoefening van hun taak;</p> <p>b. de RvC als team goed kan functioneren: alle leden van de RvC zijn hiervoor verantwoordelijk maar de voorzitter draagt hiervoor een specifieke verantwoordelijkheid;</p> <p>c. contacten tussen de RvC en bestuur, ondernemingsraad, (vertegenwoordigers van) bewoners en andere belanghouders goed verlopen;</p> <p>d. commissarissen een introductie- en opleidingsprogramma volgen;</p> <p>e. de leden van het bestuur en RvC ten minste één keer per jaar worden beoordeeld op hun functioneren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De voorzitter ziet er tevens op toe dat er transparantie is v.w.b. belangen en nevenfuncties van RvC-leden en bestuurders.
3.17	<p>De RvC bespreekt ten minste één keer per jaar het eigen functioneren (in termen van effectiviteit) en dat van individuele leden van de RvC. Ook de onderlinge samenwerking in de RvC en met de commissies en de relatie tot het bestuur is onderwerp van deze zelfevaluatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *) Bij wet geregeld (art. 30.12b Woningwet) dat de RvC eens per twee jaar het eigen functioneren bespreekt onder onafhankelijke externe begeleiding. Waar nodig worden afspraken gemaakt over het functioneren en de ontwikkeling van (leden van) de RvC. Hierbij wordt besproken in hoeverre men een kritische en open geest heeft, wat de invloed is van de besluiten van de RvC en hoe in het functioneren durf, onafhankelijk denken, samenwerkingsbereidheid en oog en respect voor elkaars rollen aan bod komt. In de zelfevaluatie is apart aandacht voor het functioneren van de voorzitter.
3.18	<p>De RvC en de afzonderlijke commissarissen hebben een eigen verantwoordelijkheid voor het verkrijgen van relevante informatie (zogenaamde 'informatiehaalplicht').</p>	<ul style="list-style-type: none"> De RvC zorgt in afstemming met het bestuur dat hij beschikt over relevante informatie van bestuur, externe accountant en/of derden (zoals het management, adviseurs, de interne auditor of controller of de externe toezichthouder). Indien nodig kan de RvC informatie inwinnen bij functionarissen en externe adviseurs van

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
		<p>de corporatie. Het bestuur wordt daarvan vooraf op de hoogte gesteld en kan daar desgewenst bij helpen. Ook kan de RvC aan bepaalde functionarissen en externe adviseurs vragen bij vergaderingen van de RvC aanwezig te zijn.</p>
3.19	<p>In geval van ontstentenis of belet van het bestuur kan een lid van de RvC bij hoge uitzondering voor maximaal drie maanden de rol van bestuurder op zich nemen. In dat geval treedt het lid tijdelijk terug uit de RvC en neemt dus niet deel aan de besluitvorming van de RvC.</p> <p>Na deze periode van maximaal drie maanden kan deze persoon weer toetreden tot de RvC. Hierbij wordt dit lid niet betrokken bij de besluitvorming over zaken die zich in die betreffende drie maanden hebben voorgedaan.*)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) Bepaling volgt uit artikel 30.7 Woningwet en Beleidsregels Aw.
3.20	<p>De RvC kan commissies instellen ter ondersteuning van het toezicht. Daarbij geldt dat de auditcommissie en de remuneratiecommissie niet worden voorgezeten door de voorzitter van de RvC.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor het goed functioneren van de commissies geldt voorts dat: <ul style="list-style-type: none"> ○ de RvC voor iedere commissie een reglement opstelt waarin rol en verantwoordelijkheden worden omschreven, evenals de samenstelling en werkwijze van de commissies; ○ in het jaarverslag de samenstelling, het aantal vergaderingen en de belangrijkste onderwerpen die op de agenda stonden worden vermeld; ○ de RvC van iedere commissie een verslag van de overleggen ontvangt. • De wet (Besluit toezicht accountantsorganisaties) bepaalt dat OOB organisaties een auditcommissie hebben. De wet stelt ook eisen m.b.t. de vakbekwaamheid leden commissie op gebied van financiële verslaggeving en accountantscontrole
4	DE WONINGCORPORATIE GAAT IN DIALOOG MET BELANGHEBBENDE PARTIJEN	

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p><i>Woningcorporaties zorgen voor woonruimte voor mensen met een bescheiden inkomen en voor kwetsbare groepen.</i></p> <p><i>De maatschappelijke doelen worden in samenspraak met primair (vertegenwoordigers van) bewoners, en secundair de gemeenten, vastgesteld en neergelegd in prestatieafspraken. Daarnaast hebben corporaties oog voor andere belanghebbende partijen in de relevante netwerken en staan ze open voor feedback en discussie over de keuzes voor de inzet van maatschappelijke middelen.</i></p>	
4.1	<p>De corporatie houdt rekening met de belangen van haar belanghebbenden en in het bijzonder met de wensen en behoeften van haar huidige en toekomstige huurders en bewoners.</p> <p>In de dagelijkse omgang met haar huurders en andere belanghebbenden handelt de corporatie vanuit haar maatschappelijke opdracht en voert hierin een respectvolle dialoog.</p> <p>Het bestuur legt vast wie als belanghebbende partijen worden beschouwd en onderhoudt contact met hen.</p> <p>Het bestuur kijkt periodiek of ze met alle relevante belanghebbenden in gesprek is.</p> <p>Het bestuur maakt zichtbaar met wie en hoe met de belanghebbenden overleg is gevoerd.</p> <p>In het beleid en de uitvoering van het werk van de corporatie wordt rekening gehouden met de leefomgeving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het gaat om inzicht in wie de relevante belanghebbende partijen zijn, wat hun belangen zijn, en om het hebben van een betekenisvolle, constructieve en respectvolle dialoog met hen. • Wensen en behoeften van huidige en toekomstige huurders en bewoners raken meestal de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen. • Het belang van de leefomgeving valt samen met de langetermijnnoriëntatie van de corporatie, waarin ruimte is voor duurzaamheid (balans tussen de sociale, ecologische en economische aspecten van het ondernemen) en het zoveel mogelijk beperken van nadelige milieu-effecten. • Uit de wet (Wohv) volgt dat het bestuur overleg voert met de eigen in haar woningmarktregio werkzame huurdersorganisaties en bewonerscommissies. Het overleg gaat onder meer over betaalbaarheid, de voorgenomen werkzaamheden en welke bijdrage daarmee wordt beoogd aan de uitvoering van het volkshuisvestingsbeleid dat in de desbetreffende regio geldt. • Verder volgt uit de Wohv dat het bestuur randvoorwaarden scheidt om te komen tot sterke en professionele huurdersorganisaties. • Het bestuur publiceert over het overleg met belanghebbenden op hoofdlijnen in haar jaarverslag en op haar website.
4.2	<p>Het bestuur respecteert de rol en belangen van de gemeente en huurdersorganisaties, in het bijzonder bij het overleg over</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bij wet (artt. 42, 43, 44, 44a, 44b Woningwet en Wohv) is geregeld dat het bestuur overleg voert met de gemeente en huurdersorganisaties en dat het bestuur

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	prestatieafspraken.	prestatieafspraken maakt over de uitvoering van het in de betrokken gemeente geldende volkshuisvestingsbeleid.
4.3	<p>Het bestuur spreekt minimaal eenmaal per jaar met de RvC over de omgang met, en de participatie en invloed van belanghebbenden.</p> <p>Daarnaast informeert het bestuur de RvC regelmatig over de samenwerking van de corporatie in de relevante netwerken waarin de corporatie actief is, voor het adequaat toezichthouden op de activiteiten van de corporatie in de relevante netwerken.</p> <p>De RvC laat zich hierover ook actief informeren om adequaat toezicht te kunnen houden.</p>	
4.4	<p>De RvC heeft zicht op de belanghebbenden van de corporatie en onderhoudt hier contact mee.</p> <p>De RvC is door belanghebbenden aanspreekbaar op zijn gehouden toezicht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De RvC houdt toezicht op de betekenisvolle, constructieve en respectvolle dialoog van de corporatie met belanghebbenden, die breder is dan huurdersparticipatie. Voorts houdt de RvC toezicht op netwerken waarin corporaties samenwerken met andere domeinen. • Om zich te laten informeren heeft de RvC hier een 'haalplicht' om proactief op zoek te gaan naar informatie (wat in algemene zin in bepaling 3.25 is geregeld), ter aanvulling en controle van de informatie van het bestuur.
	WONINGCORPORATIES BEHEEREN DE RISICO'S VERBONDEN AAN DE ACTIVITEITEN	
	<p><i>Woningcorporaties hebben te maken met grote (financiële) risico's.</i></p> <p><i>Het bestuur is verantwoordelijk voor goede risicobeheersing en de RvC houdt hierop toezicht. Het gaat hierbij niet alleen om de 'harde' beheersmaatregelen maar ook maatregelen die een beroep doen op het risicobesef en de moraal binnen de corporatie.</i></p>	
5.1	<p>Het bestuur is zich bewust van de risico's die verband houden met de activiteiten van de corporatie, brengt deze in kaart en hanteert een inzichtelijk beleid voor het beheersen van die risico's. De implementatie van deze beheersmaatregelen wordt gemonitord.</p> <p>De corporatie verantwoordt zich hierover in het jaarverslag.*)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) Bij wet geregeld. • Risico's die verband houden met de activiteiten van de corporatie zijn bijvoorbeeld klimaatverandering, sociale ongelijkheid, fiscale risico's, frauderisico's, witwasrisico's en risico's van informatie- en communicatietechnologie (waaronder op het gebied van cybersecurity, leveranciers- en ketenafhankelijkheden, data protectie en

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
	<p>Daarbij gaat het in ieder geval over het professioneel opdrachtgeverschap van de corporatie, het sluiten van contracten, samenwerkingsverbanden en/of grote transacties met derden.*)</p>	<p>risico's verbonden aan nieuwe technologieën zoals AI), compliance risico's, verslaggevingsrisico's, maar ook operationele risico's die verband houden met bezit en beheer van vastgoed en strategische risico's die verband houden met beleidskeuzes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij het beheersen van risico's speelt de interne auditfunctie een rol; deze heeft een directe relatie met de RvC. • Vanwege deze directe relatie is ontslag van de interne auditor onderhevig aan advies of goedkeuring van de RvC. • Voor de invulling van deze bepaling wordt verwezen naar beoordelingskader WSW/Aw. Ook kunnen raamwerken voor risicomanagement gebruikt worden. Deze helpen systematisch te kijken naar risico-identificatie, risicobereidheid en risicobeheersing. • Het bestuur stelt een treasurystatuut, een investeringsstatuut, een beleggingsstatuut en een verbindingsstatuut op en bespreekt dit met de RvC. De RvC keurt deze vervolgens goed. • Treasury van de corporatie heeft geen winstoogmerk maar staat ten dienste van het risicobeleid. • Het treasurystatuut beschrijft in ieder geval het renterisico, het beschikbaarheidsrisico en het tegenpartijrisico.
5.2	<p>Bestuur en RvC hebben een visie op opdrachtgeverschap en het beleid van aanbestedingen. Hierop volgend stelt het bestuur een aanbestedingsbeleid op.</p> <p>Dit aanbestedingsbeleid onderschrijft de beginselen van aanbesteden; namelijk gelijke behandeling, objectiviteit, transparantie en proportionaliteit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Volgt uit art. 55a Woningwet.
5.3	<p>De RvC houdt in het licht van de maatschappelijke doelen van de corporatie specifiek toezicht op alle inspanningen om risico's inzichtelijk te maken en te beheersen.</p> <p>Het bestuur verschaft de RvC alle relevante informatie voor (het toezicht op) de risicobeheersing.</p>	

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
5.4	<p>In geval van een eventuele sanering van een corporatie geldt het volgende.</p> <p>Een corporatie die een saneringsplan indient bij de organisatie die de saneringsfunctie (gemandateerd) vorm geeft, laat zich adviseren door een in te stellen adviescommissie vanuit Aedes.</p> <p>De corporatie verstrekt deze adviescommissie de benodigde informatie zodat deze een verantwoord en gedegen advies over het saneringsplan kan uitbrengen.</p> <p>Dit advies maakt onderdeel uit van de saneringsaanvraag van de betreffende corporatie.</p> <p>De saneringsorganisatie weegt dit advies mee in haar saneringsbesluit.</p>	
5.5	<p>Naast de harde sturings- en beheersmaatregelen zoals bedoeld in 5.1, besteden bestuur en RvC, ieder vanuit hun eigen rol, aandacht aan gedragsbeïnvloeding, ondersteund door voorbeeldgedrag.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gedragsbeïnvloeding, ondersteund door voorbeeldgedrag, doet een beroep op het persoonlijk handelen van alle betrokkenen. Er gaat invloed van uit op waarden en normen (zoals integriteit, loyaliteit, motivatie). Hoewel minder meetbaar, kan daarmee een belangrijke bijdrage worden geleverd aan het beheersen van risico's.
5.6	<p>De RvC benoemt de externe accountant voor een periode van maximaal vijf jaar en verantwoordt zich over het selectieproces. Verlenging van de opdracht aan het accountantskantoor is mogelijk tot een maximale opdrachtduur van in totaal tien jaar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor woningcorporaties die OOB status hebben geldt het volgende. • Ter vergroting van de transparantie wordt het selectieproces van de accountant toegelicht in het jaarverslag en ook de redenen die aan de wisseling van de accountant ten grondslag liggen. • In geval van fusie van de corporatie gaat de termijn niet opnieuw in. Deze bepaling sluit aan bij de rotatie-termijn zoals geregeld in de wet (Wta).
5.7	<p>De RvC ziet toe op de controlewerkzaamheden van de externe accountant. *)</p> <p>De RvC (of voor zover aanwezig de auditcommissie) kan het initiatief nemen tot een (jaarlijks) gesprek met de accountant buiten aanwezigheid van het bestuur en de organisatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *) Volgt uit wet (artt. 37.2 en 35.3 Woningwet en RITV). • De externe accountant rapporteert aan de RvC en het bestuur over zijn bevindingen. • Bij de controlewerkzaamheden van de accountant wordt onder andere het geldende accountantsprotocol voor woningcorporaties gehanteerd.
5.8	<p>Het bestuur zorgt dat de externe accountant (en voor zover aanwezig de auditcommissie) kennis neemt van het werkplan van de interne auditor.</p>	

	PRINCIPES EN BEPALINGEN	TOELICHTING
5.9	<p>De RvC (en de auditcommissie) maakt (maken ieder) ten minste eenmaal in de vijf jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant.</p> <p>De beoordeling wordt besproken met het bestuur.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • De RvC meldt de belangrijkste conclusies hiervan in het jaarlijks verslag van RvC, dat onderdeel uit maakt van het jaarverslag.